

Tarih: 14 Kasım 2016 - Sayı: 3

- Bu Sene Müzakerelerin En Sıcak Konularından Biri Toprak ve Tarım
- Imider, Safi Ve Bizim Çocuklar
- İşte Bu Trump Her Şeyi Değiştirir

Bu Sene Müzakerelerin En Sıcak Konularından Biri: Toprak ve Tarım

Özlem Katisöz, TEMA Vakfı

Tarım, Marakeş'teki iklim müzakerelerinin merkezindeki konulardan biri. Bugüne kadar UNFCCC toplantılarında kısaca geçilen bu konuda, Marakeş'te ayrıca bir karar çıkması bekleniyor. Daha doğrusu taraflar bir kararın çıkması için yoğun çalışıyor. Bu kararlılığa rağmen tartışmaların oldukça ateşli geçtiğini söyleyebiliriz. Konunun başlıca iki tarafı var. Bir taraf tarımı, iklim değişikliği ile mücadele için bir araç görürken diğer taraf gıda egemenliği ve/veya güvenliği açısından ele alıyor. Gelişmiş ülkelerin tarımda mitigasyon (sera gazı salımlarının azaltılması) ve toprağın karbon tutma kapasitesine yaptığı vurguya karşılık gelişmekte olan ülkeler gıda güvenliği kaygılarını dile getiriyor.

Marakeş'teki müzakerelerde tarım ile ilgili tartışmalar, 8 Kasım'da SBSTA (Bilimsel ve Teknolojik Tavsiyeler için Yardımcı Grup) oturumunda başladı. Ekonomileri tarıma dayalı ve gelişmekte olan ülkeler adına söz alan temsilciler, gıda güvenliği ve açlıkla mücadelenin ilk öncelik olması gerektiğini, tarım meselesine adaptasyon ve adaptasyonun yan faydaları bağlamında bakmanın gerekliliğini vurguladı. İklim değişikliğinin tarıma dayalı

ülkelerde kendini gösterdiğini, özellikle adaptasyon konusunda bir an önce harekete geçilmesinin, teknoloji ve finansman transferinin acil olarak gerektiğini belirttiler. Gelişmiş ülkelerin temsilcileri ise azaltım ve uyumun bir arada yürütülmesine ihtiyaç olduğunu düşünüyor. Toprağın, özellikle bir karbon yutağı olarak önemini ve karbon tutma kapasitesinin artırılmasının azaltım için gerekli olduğunu savunuyorlar.

Toprak gerçekten de önemli bir karbon deposu. Okyanuslardan sonra ikinci sırada. Ancak toprağın tek fonksiyonu bu değil, birçokları için toprak gıdasını üretmek, geçimini sağlamak demek. Toprağı bir karbon yutağı olarak mitigasyon aracı haline getirme yaklaşımına karşı geçtiğimiz hafta içlerinde Action contre la faim, Alternatives-Canada, Attac-France, Biofuelwatch-UK/US, CCFD - Terre Solidaire, COAG (Coordinadora de Organizaciones de Agricultores y Ganaderos), Confédération Paysanne, Ecologistas en Acción'un da bulunduğu sivil toplum örgütleri "toprağımız karbondan fazlasıdır" diyerek bir imza kampanyası başlattı. Salım ve yutak arasında bir tazmin sisteminin oluşmasının tarım yapılan topraklarda baskı oluşturacağını söylüyorlar.

Ayrıca, iklim değişikliği etkileri nedeniyle zaten mağdur olan küçük çiftçinin bir de, topraklarının karbon yutakları oluşturmak için özel sektör tarafından talep edilmesi ile ikinci bir tehdit olarak arazi gaspıyla da karşı karşıya kalacağını belirtiyorlar. İklim değişikliği ile mücadele için bu tür bir yaklaşımın benimsenmesinin çiftçi hakları, gıda güvenliği ve ekolojik bütünlük açısından tehdit yaracağını savunurken ve benzer bir durumun REDD+ mekanizması ile ormanlarda yaşandığını hatırlatıyorlar.

Kısaca, birkaç ana soru var: İklim değişikliği ile mücadele için ihtiyacımız olan karbon yutaklarını arttırmak mı yoksa karbon salımımızı azaltmak mı? Salımı azaltmak yerine tarımın bir "sera gazı muhasebe birimi" haline gelmesinin, geçimini topraktan sağlayan insanlar için sonuçları neler olacak?

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülke temsilcilerinin sıkça bir araya geldiği, yukarıdaki gibi pek çok sorunun tartışıldığı iklim müzakerelerinin ilk haftasında taraflar şimdilik gıda güvenliğini teminat altına almanın, açlığı gidermenin ve

iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı hassasiyetlerin önceliklendirilmesi konusunda anlaşmış gözüküyorlar. Karar metninin son halini ikinci haftada göreceğiz. Mzakerelerden tarım ile ilgili çıkacak karar Türkiye açısından da kritik çünkü Türkiye hem iklim değişikliğinin etkilerini en derin şekilde hisseden ve hissedecek ülkelerden biri hem de önemli bir tarım lkesi.

Imider, Safi ve Bizim ocuklar

Ethemcan Turhan, Ekoloji Kolektifi Derneği

13 Aralık Pazar günü, Trump'ın ABD başkanı seçilmesiyle karamsarlığın iyiden iyiye hakim olduğu COP22'de resmi zirvenin devam ettiği mavi alandaki müzakere heyetleri için tatil günü olarak geçti. İklm adaletini savunmak için salonları değil sokakları seçenler için ise durum farklıydı. Hem küresel iklim adaleti hareketinden gruplar hem de Fas'taki yerel evre-iklim adaleti grupları, fayton tekerlerinden taksi kapılarına, hediyelik eşyalardan yol boyu dizili bayraklara kadar COP22 renklerine bürünen Marakeş'te aslında hiçbir şeyin toz pembe olmadığını söylemek için sokaklara ıktı.

Her ne kadar geçtiğimiz sene Paris'te olağanüstü hale rağmen sokaklara çıkan on binlerce kişi kadar kalabalık olmasa da Marakeş'te 1000 kişi kadar bir kitleyi toplayan eylemde sokağın sesi ve talebi netti: "Paris Anlaşması'ndaki mevcut taahhütler bizi en az 3 derece daha sıcak bir dünyaya taşıyor, bunun kabul veya müzakere edilecek bir tarafı yok. Sosyal adalet olmadan iklim adaleti olmayacak". Bir yandan küresel Kuzey'den gelen çatı kuruluşların sivil toplum temsilcileri ve ekseriyetle Afrika'dan olmak üzere dünyanın farklı kesimlerinden gelen iklim adaleti aktivistleri sloganlarıyla Bab Doukkala'ya doğru yürürken diğer

yandan Fas'ın kendi iç dinamikleriyle de kopukluk yaşadıklarını belirtmek gerek.

Kısaca zet geçmek gerekirse: Fas hkmeti tarafından COP22 yolunda kurulan sivil toplum çatı platformu CMJC (Fas İklm Adaleti Koalisyonu), şubat 2016'da özellikle Imider ve Safi hareketleriyle sendikalardan gelen evre adaleti aktivistlerinin "hkmetin bu platformla hareketleri pasifize etmeye çalıştığı" eleştisiyle parçalanmıştı. Daha sonra REDACOP alternatif ağını oluşturan bu gruplar, Fas hkmetinin COP22'yi kullanarak sivil toplum üzerinden kirli politikalarına yeşil badana yaptığını iddia ediyordu. Bu argümanın temelinde de #300KmSouth hashtagine ilham veren Marakeş'in 300 km güneyindeki Imider kentindeki devasa gümüş madeni karşıtı hareketin ve ülkenin batısındaki Safi şehrinde ülkenin enerjisinin %25'ini üreteceği iddia edilen iklim katili kömürlü termik santral karşıtı hareketin muhalefeti yatıyor. Devlet destekli CMJC tarafından görmezden gelinen bu hareketler aslında geçen Cumartesi günü Yeşil Bölge'de Track 0 ve Uluslararası Af rgt'nce düzenlenen "evre Savunucularını Korumak" etkinliğinde de belirtildiği gibi dünyada hızla artan evre/yaşam savunucularına karşı örgütlü devlet-şirket şiddetinin yerel çehresini de temsil ediyor. Bu anlamda eylemde yerini alan Faslı iklim adaleti grupları, CMJC içerisinde en kırılgan olan küçük ifti, balıkçı, yerli halk ve kadınların seslerinin bilinçli biçimde duyulmaz hale getirildiğinden dem vuruyorlardı.

Eylemin belki de bu yerel hareketlerin dinamizmiyle ilgili bir diğer önemli boyutu da uluslararası küçük ifti hareketi La Via Campesina'nın Kuzeyli hareketlerden farklı olarak bu yerel aktivistlerle hareket etmesiydi. İklm adaletsizliğini sadece COP22 özelinde ele almayan grup, bu anlamda Filistin'deki işgale karşı küresel dayanışmadan arazi gasplarına karşı durmaya dek pek çok siyasi mücadeleyi de sloganlarıyla eyleme yansıtmayı başardı. Eylem sonunda en nde taşınan pankartlardan birisi meseleyi tüm açıklığıyla ortaya seriyordu: "Bu izin verilmiş yürüyüş Fas hkmetinin evre suçlarını örtbas etmeye yetmeyecek".

İşte Bu Trump Her Şeyi Değiştirir

Ümit Şahin, İstanbul Politikalar Merkezi

Katıldığım ilk iklim zirvesi 2008'de Poznan'da yapılan COP 14 idi. Bali'yle Kopenhag arasında önemli bir ara durak olsa da, Poznan bildiğimiz gösterişli ve popüler COP'lardan biri değildi. Bu anlamda Pazartesi günü başlayan ve Paris sonrası az dikkat çeken bir iklim konferansı olan Marakeş zirvesine (COP 22) benziyor. Ama çarpıcı bir benzerlik daha var.

Barack Obama, ABD başkanı olarak ilk kez 6 Kasım 2008'de, Poznan'dan üç hafta önce seçildi. Bu nedenle Bush'un başkanlığı sırasında iklim müzakerelerinin en seilmeyen ekibi olan Amerikan delegasyonu, Obama henüz görevi devralmamış olduğu halde Poznan'da müthiş bir şekilde rahatlamış, Amerikalılar Poznan'da başı dik dolaşmaya başlamıştı. Hatta **Al Gore** zirvede coşkulu bir konuşma yaptı, sonradan boşa düşse de, Kopenhag için umutlar bilendi. Obama seçildiği gün Yeşil Gazete'de, bazı arkadaşlarım tarafından naif bulunan ve eleştirilen "Obama İklimi" diye bir yazı yazmıştım. Eleştirilerin temel nedeni tanıdık: Amerika'da başkanların değişmesinin ABD politikalarını değiştirmeyeceğini bilmiyor muydum? Bir ABD başkanının iklim değişikliğiyle ilgili politikaları bizim bile olumlu bulacağımız ölçüde değiştireceğini nasıl söyleyebiliyordum?

ABD'de **Donald Trump**, Marakeş iklim zirvesinin ikinci gününe denk gelen 8 Kasım seçimiyle başkan seçildi. Trump, cinsiyetçi, kadın düşmanı ve ırkçı olmasının yanı sıra yeminli bir iklim inkarcısı, fosil yakıt destekçisi ve iklim politikası düşmanı olduğunu her fırsatta tekrarlardı. Şu anda Marakeş'te Poznan'a çok benzer, ama tabii tam ters yönde bir hava esiyor. Amerikan delegasyonu ortadan kaybolmuş durumda. Amerikalı katılımcılar şokta. Bazı iklim aktivistlerinin seçim gecesi sonuçları gözyaşları içinde izlediği anlatılıyor. Trump'ın Paris anlaşmasını baltalaması, ABD'nin verdiği sözleri rafa kaldırması, hatta Sözleşme'den çekilmesi ihtimali bir karabasan gibi konuşuluyor. Yani en azından iklim politikaları açısından kim başkan olursa olsun ABD bildiğin ABD'dir fikrinin pek de doğru olmadığını söylemek zorundayız. Bunun için önce Obama Bush'un yerine geldiğinde ne yaptı, Trump şimdi başımıza ne çoraplar örebilir ona bakmak gerekiyor.

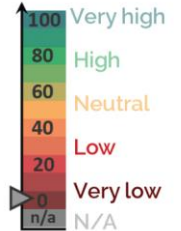
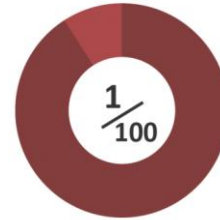
George W. Bush dünyanın en büyük kirleticisi olan ABD'nin aslında imzaladığı ve azaltım hedefi aldığı Kyoto Protokolü'nü çöpe atarak işe başlamıştı. İklim değişikliğiyle ilgili bütün uluslararası çabaları

baltalayarak ve ulusal bir politika geliştirilmesini önleyerek devam etti. Hatta işi NASA gibi en önemli iklim bilimi kuruluşlarını sansürlemeye, çalışmalarını engellemeye kadar vardırdı. "Yes we can!" sloganıyla başkan olan Barack Obama'nın ilk yaptığı şey ise daha önce ülkelerin en fazla bakan düzeyinde temsil edildiği iklim zirvelerinin en önemlisi olan 2009 Kopenhag konferansına katılmak oldu. O geldi diye pek çok ülkenin devlet başkanı da oradaydı. Kopenhag başarılı olamadı, ama Obama ABD'nin iklim müzakerelerindeki pozisyonunu neredeyse tamamen değiştirdi. Diğer ülkeler ABD'nin değişen pozisyonu sayesinde daha olumlu tavır almaya başladı. Yıllar sonra Paris'ten yeni bir iklim anlaşmasının çıkmasında ABD ile Çin arasında imzalanan ikili anlaşmanın payı büyüktü.

Donald Trump Climate Science Understanding

photo by Michael Vadon

ClimateFeedback.org

Obama aynı zamanda daha önce ABD'de hiç yapılmayan bir şey yaparak (iklim değişikliğini durdurma anlamında yetersiz de olsa bir adım olarak önemli olan) Başkan'ın iklim planını hazırladı. Cumhuriyetçilerin kontrolündeki Kongre'den geçiremeyeceğini bildiği için de attığı bütün adımları Başkanlık kararnameleriyle yürüttü. ABD'nin 2025'e kadar sera gazı emisyonlarını 2005 seviyelerine göre %25-28 oranında azaltması hedefini ilan etti. Otomobillerden ve enerji santrallerinden kaynaklanan emisyonları kontrol etmeyi öngören yönetmelikler çıkartıldı. Yeni kömür santrallerinin yapımı durduruldu. ABD iklim hareketinin en büyük zaferi olan Keystone XL petrol boru hattının durdurulması yine Obama'ya uygulanan baskı sayesinde oldu.

Yenilenebilir enerjinin önü açıldı, yüksek hedefler kondu. Gerçi çevreye ve iklime zararı olan kaya gazının yaygınlaşması da etkili oldu, ama sonuçta ABD'nin yıllık emisyonları düşmeye başladı. Obama ayrıca sık sık iklim değişikliğinin dünyanın en önemli sorunlarından biri olduğuna dair güçlü konuşmalar yaptı. Yani sera gazı emisyonlarını kontrolsüzce artırmaya devam eden dev bir sanayi ülkesi, sekiz yılda en azından emisyonlarını

düşüşe geçirmeyi ve yeni bir uluslararası iklim anlaşmasının önünü açmayı Obama yönetimi sayesinde başardı.

Şu anda iklim savunucuları ABD’de büyük bir piyasa haline gelen ve giderek ucuzlayan yenilenebilir enerjinin önünü kesmenin mümkün olmadığını söylüyor. Yani her şeyi kökünden değiştirip geriye döndürmek kolay değil. Ama bu kısmen doğru. Obama’nın Bush’tan sonra gelip ülkenin pozisyonunu tamamen değiştirmeyi başarması, Trump’ın tam ters yönde yapabilecekleri konusunda ciddi bir kaygı oluşmasına neden oluyor. Örneğin Naomi Klein, Trump’ın ABD’nin ulusal fosil yakıt (yani kömür, petrol, doğal gaz) üretimini ikiye katlama ve aynı anda yoksul ülkelere olan ekonomik desteği kesme vaatlerini gerçekleştirmesinin, iklim değişikliği nedeniyle deniz seviyeleri yükselirken, ahlaksız ve gaddar bir politika olacağını söylüyor. ABD basını Trump’ın bakan olarak atamayı düşündüğü isimleri bir korku filmi senaryosu gibi yazıyor. Örneğin toprak yönetiminden, milli parklardan ve doğal hayatı koruma alanlarından sorumlu İçişleri Bakanlığı’na petrol şirketi Lucas Oil’in kurucusu iş adamı Forrest Lucas’ın ya da eski Alaska valisi yeminli iklim düşmanı Sarah Palin’in getirilmesi söz konusu. İklim inkarcısı kampanyanın başını çeken Competitive Enterprise Institute’un Enerji ve Çevre Merkezi müdürü Myron Ebell, Trump’ın Amerikan Çevre Koruma Ajansı EPA’yı tamamen ortadan kaldırma planlarının başını çekiyor. Enerji Bakanlığı’na en favori aday ise kendini Amerika’nın petrol şampiyonu olarak tanımlayan petrol ve doğal gaz şirketi Continental Resources’un CEO’su Harold Hamm.

Trump’ın “vaatlerinden” biri de ABD’nin gelişmekte olan ülkelere iklim değişikliğiyle mücadele için finansal yardım sağlamak amacıyla oluşturulan **Yeşil İklim Fonu**’na bundan böyle beş kuruş vermeyeceği idi. 2020’den itibaren sanayileşmiş ülkelerden yılda 100 milyar dolar akması (ve dağıtılması) gereken Yeşil İklim Fonu, sadece AB ülkelerinin sağlayacağı paralara mahkum kalabilir yani. Üstelik ABD’nin katkısı kesilen bir fona diğer zengin ülkeler de para vermek istemeyebilir. Bu da gelişmekte olan ülkelerin fosil yakıtlar yerine yenilenebilir enerjiyle ve enerji verimliliğini artırarak gelişmesini ya da teknik ismiyle düşük karbonlu gelişme stratejileri uygulamalarını zorlaştırır.

Dolayısıyla iklimin değiştiğine bile inanmayan, iklim değişikliğinin Amerikan ekonomisine zarar vermek isteyen Çinliler tarafından uydurulmuş bir palavra olduğunu düşünen bir adamın ABD Başkanı olması, Paris’ten sonra biraz olsun yola girmeye başlayan

uluslararası iklim politikalarına ciddi zararlar verebilir. Üstelik bu kafayla en büyük iki kirletici olan ABD ile Çin arasındaki ikili anlaşmanın geleceğinin ne olacağı da meçhul. Zira muhtemelen Trump’ın vereceği en büyük zarar, Kyoto döneminde diğer ülkelerin çıkarıp durduğu “ABD iklim için bir şey yapmıyor, biz niye yapalım” kartının yeniden ortaya çıkması olacak.

Elbette tek bir kişinin işleri bu kadar zora sokacağına ihtimal vermeyenler de var. Trump ne saçmalarsa saçmalasın ekonominin düşük karbonlu bir yola girdiğine, Paris anlaşmasından sonra fosil yakıtlar devrinin sonunun yakın olduğuna ve bu kaçınılmaz gidişin durdurulamayacağına inanlar da çok sayıda. Yerel yönetimlerin, şirketlerin ve toplulukların etkisinin artık devletlerden daha fazla olduğu yeni bir döneme girdiğimiz de çokça dillendiriliyor. Umarım öyle olur.

Marakeş’te iklim müzakerelerinin birinci haftası Trump şokuyla kapanıyor. İkinci hafta bakalım delegasyonlar işleri rayında götürecek anlamlı kararlar alabilecekler mi? Uluslararası politikalar ve diğer ülkelerin kararlılığı Trump’ın seçilmesinden ne ölçüde etkilenecek göreceğiz. Tabii kesin olan bir şey var. İklim hareketinin, yani sivil toplumun, bilim çevrelerinin ve aktivistlerin işi artık her zamankinden daha zor. Trump şokunun yeni bir iklim felaketine dönüşmemesi için yeni yollar, yeni araçlar bulmak gerekiyor.

Bizlerle iletişim kurmak için:
E-posta: posta@iklimpostasi.org
Web: www.iklimpostasi.org
Twitter: [@iklim_postasi](https://twitter.com/iklim_postasi)
Periscope: [@iklim_postasi](https://www.periscope.tv/@iklim_postasi)